

Леся Храплива

НА ВВЕСЬ БОЖИЙ РІК

ДЕКЛЯМАТОР ДЛЯ ДІТЕЙ

Нью Йорк 1964
diasporiana.org.ua

Урхови и Ласмиваи -
big atmosphere

Леся Храплива

Канадсько-Український Бібліотечний Центр

Канадське Товариство Приятелів України

Торонто – Канада

НА ВВЕСЬ БОЖИЙ РІК

Декляматор для дітей

Нью Йорк 1964

**Шкільна Рада при Українському Конгресовому
Комітеті поручає декляматор „НА ВВЕСЬ БО-
ЖИЙ РІК” для вжитку Шкіл Українознавства,
головно у третій, четвертій та п'ятій клясах.**

ОФОРМЛЕННЯ-ВИТИНАНКИ АВТОРА.

Lithographed by Standard Printing Service

85 Greenwood Ave., Montclair, N. J.

Printed in U.S.A.

П Е Р Е Д М О В А

З Лесею Храпливою в'яже нас дорогий спогад. Десь так недавно ще вона була нашою ученицею. Здається, ніби вчора бачили ми її з погідними, розсміяними очима, в оточенні подруг, що слухають її веселих оповідань, дотепних приказок.

А згодом бачили ми її між нашими студентками-україністками, як з повагою та цікавістю вглиблюється в твори літератури й мовознавства, як любить мистецтвом поезії, що була одною з тих її „Іскор” життя поруч таких наук, як медицина, біологія, психологія, які закінчила із ступенем магістра природи, щоб узятися за важку професійну працю.

Та проте і її „Ластівочка”, і „Найбільший дарунок”, і „Вітер з України”, і „Отаман Воля”, і „Козак невмирака” малювали їй на обрії шлях до душі героїв, що для рідного краю живуть і вмирають, хоч би „У темряві”, залишаючи новим поколінням дороговказ, оздоблений самоцвітами гарячої крові.

З особливою увагою Леся вміє вживатись у психіку української дитини в чужині („Забавки Мартусі”), пластунки („Нове Підлюте”), вміє знайти засоби для її зацікавлення, для її патріотичного виховання, бо Авторка вбачає в ній майбутність України, бо для Неї вона віддає свою невмирущу силу чуття.

І так рік за роком різьбить Вона молодечу душу, скрашує її мистецькими перлинами, показує їй шлях до Рідного Краю, вчить працювати для кращої майбутності, вчить читати безсмертні ідеї та захоплюватись ними.

Також у редакційній праці Леся Храплива виявилась мистцем і знавцем дитячої душі. Візьміть до рук її „Готуйсь“, а побачите, скільки там краси, скільки спонук до дії розсипаних в усіх числах!

А цей збірник деклямацій „На весь Божий рік“ повний іскорок і перлин, що тягнуть дитячу душу до великих ідеалів любови, краси й добра.

Хай же він іде в щасливу путь до цих, що його нетерпляче ждуть.

К. Кисілевський.

З НОВИМ РОКОМ

**Рукавиця в нас глибока
І багато зерна в ній.
З новим щастям, з Новим Роком
Добру долю всім посій:**

**Хай, неначе мак шовковий,
Діти-квіти в нас ростуть,
Хай сповняються любови
До Країни, де їх ждуть.**

**Хай весна ясна їм буде,
Як Пречистої покров,
Літо повне хай прибуде,
Мов дорослий колос знов.**

**Добру мудрість в серце дітям
Осінь хай наллє сама.
І морозним казки квітом
Хай чарує їх зима.**

**Хай від року та до року
Бог веде в щасливу путь:
В світ далекий, в світ широкий,
В ту Країну, де їх ждуть.**

**Рукавиця в нас глибока,
Не забракне зерна в ній:
Сійся-сійся з Новим Роком
І на кращу долю спій !**

РІЗДВЯНА ПОДОРОЖ

Впав сніжок біленький,
Покрив всі дороги.
Питається Святий Йосип
Ісуса малого:

— Ой, запряг я сани,
Та скажи, Дитино,
Куди хочеш поїхати,
Та в яку країну ?

Чи в яку щасливу,
Чи в яку багату,
Щоб Дитя Господнє
Вміла привітати.

Сплеснула в долоні
Божая Дитина:
— Хай несуть нас коні
Там, де Україна.

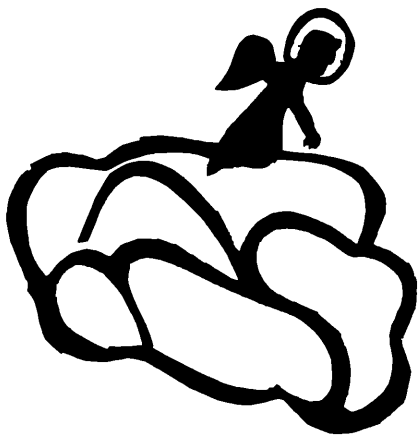
Заломила руки
У тривозі Мати:
— Там панує Ірод;
Там не гостювати !

А Дитя Ласкаве
Відповіло стиха:
— Там нам побувати,
Де найгірше лихо !

**Занести нам вістку
В кожну хатину:
— Правда запанує,
Лютий Ірод згине !**

**Усмінулась Мати,
Сіли в срібні сани
І в наш край помчались
Сніжними шляхами.**

ЗІРКА

**Як Ісусик народився
У подільській, білій хаті,
Задзвонили зорі в хорі,
Заспівали янголята.**

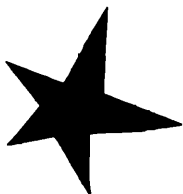
**Янголятко срібнокриле
У подолок взяло зорі
І на землю полетіло
Крізь просвітлені простори.**

**Надлетіла хмарка біла,
Янголятко зачепила,
Ясні зорі покотились,
Поміж хмарки розгубились.**

**Затремтіли сльози-роси
В оченятах янголяти,
Що зірок блискучих досі
Ще не може позбирати.**

**А сьогодні в нас ялинка
І усміхнена Матуся,
Я чемненька, веселенька,
З сестричками не сварюся.**

**Гарно вранці помолилась,
Помагаю всім, як треба;
А це певно закотилась
В моє серце — зірка з неба !**

РІЗДВО

**Різдво . . . Засніжені хати
Далеко за морями . . .
Та хоч туди далеко йти,
Різдво і тут із нами.**

**Дідух із ярих колосків
Ввійшов повагом в двері:
То духи прадідів-дідів
Засіли до вечері.**

**Кутя солодка на столах
Із меду та пшениці,
Що виростала на ланах
Із чорної землиці.**

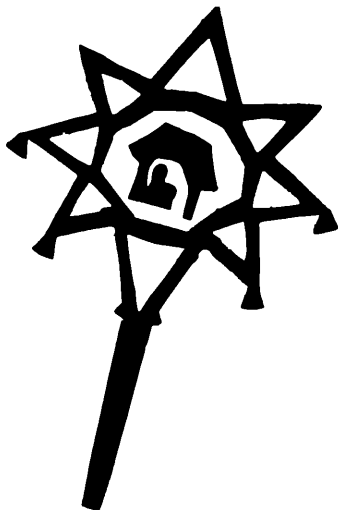
**А під столом горішків рій
Поміж пахучим сіном:
На ньому в хаточці малій
Лежить Свята Дитина.**

**Воскова свічка на столі,
Бо свято світле нині,
В хатах у нас по всій землі,
Як там, на Україні !**

**Мандрує теж вертеп новий
Від хати та до хати.
Так звикло празник дорогий
Бурсацтво зустрічати.**

**Летить молитва звідусіль
До Божого Дитяти:
Вернутись нам до рідних піль,
Принести дар багатий.**

**І ці молитви долетять,
До ніг впадуть Дитяті...
Різдво, і Божа благодать
По українській хаті.**

НОВАЦЬКЕ РІЗДВО

Засвітили зорі,
Ясно серед піль,
Янгольській хори
Чути звідусіль.

Радощами свята
Сипле іскри сніг.
Новаки завзято
Идуть з чужих доріг.

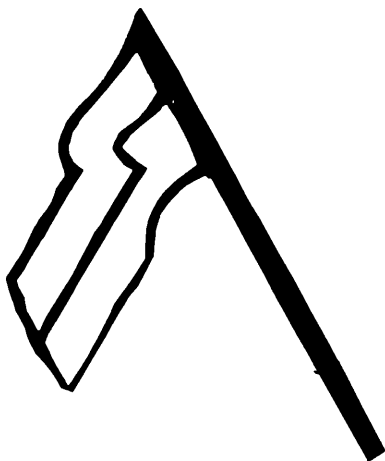
**На велике свято
Роздзвонився дзвін:
Идуть вони віддати
Богові поклін.**

**Зірка просвітила
До вертепу шлях,
Де Марія Сина
Бавить на руках.**

**Чути там колядки
Стародавній спів:
Божеє Дитятко
В крузі новаків !**

**Рученьки Дитяти
Їх благословлять,
Вчитися, зростати,
Волі добувають.**

**Волі добувати
У великі дні,
Правду знов вітати
В рідній стороні.**

ДВАДЦЯТЬ ДРУГЕ СІЧНЯ

**Нам сестричка нині розказала,
Що колись давно (я добре знаю) —
У зимовий ранок засіяло
Сонце волі у моєму Краю.**

**Вийшли люди на майдан Софії,
Де колись лунала княжа слава
Хтось сказав: „Сповнились ваші мрії! —
Україна вільна вже Держава!”**

**Хтось сказав, і всі почули люди,
З Києва аж по самі Карпати:
„Україна є, була і буде!
Вже її нікому не здолати!”**

**Нам сестричка розказала нині,
І сама я це вже добре знаю:
Знов прийде чарівна ця хвилина
В Українському моєму Краю.**

**Як тоді, зійдуться ранком люди,
Пролунають знов слова палкії,
Запанує наша воля всюди
І заграє грімко дзвін Софії!**

ДІДУСЬ І РОМЧИК

**Ой, морозно! І глибокий
На дорозі сніг.
А до діда кароокий
Ромчик-внук прибіг.**

**По дорозі аж до хати
Черевичків слід.
Казку став оповідати
Про минуле дід.**

**Показав в книжках картини:
В Києві майдан,
Де читали: — „Україна
Вільна, без кайдан!”**

**Де почули всі у січні
У бурхливий час:
— По неволі довговічній
Воля йде до нас! —**

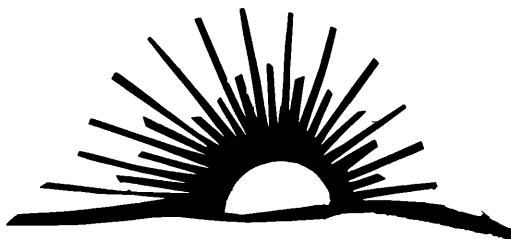
**В дідуня в очах вже сльози,
Впала книжка з рук.
Про майбутнє казку може
Розказати внук:**

**Як нові заграють дзвони
І настане час —
Принесуть борців загани
Волю знов до нас!**

**Прочитають на майдані,
Де Софії храм,
Що Держава знов повстане
І цвістиме нам!**

**Попрощався Ромчик жваво,
До друзів побіг,
До науки, до забави,
Крізь глибокий сніг.**

**Голову схилив на руки,
Щось міркує дід...
Він благословляє внука
У майбутнє слід.**

СІЧНЕВИЙ ВІТЕР

**Віяв ніччю вітер,
Сніг вікно замів.
Чують в хаті діти:
Вітер зі степів!**

**За морями діти
Чують волі дзвін:
Голосив по світі
Нашу правду він.**

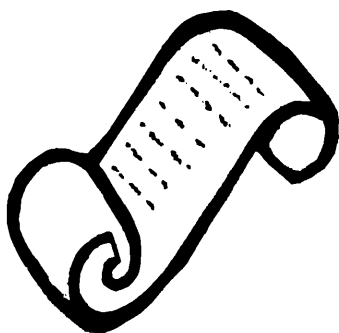
**Бачать діти в далі,
Наче крізь туман,
Як колись збирались
Люди на майдан.**

**Чують, як лунала
Вістка всім нова:
Це Універсалу
Радісні слова,**

**Що буде віднині
Воля нам усім
В вільній Україні —
Від Карпат по Дін.**

**Правда це, чи мрії?
— Чуєш? — Дзвони б'ють
В Києві в Софії,
Чи між нами тут?**

**Це лунає вічно
В серці молодім
В Двадцять Друге Січня
Давній волі дзвін.**

МАЙДАН СОФІЇ

**Про це запам'ятати нам:
Далеко, в Україні,
Прадавній там Софії храм,
Пишається до нині.**

**І діти в школу там спішать
Майданом край Софії.
Червоні прапори стоять
Зловіщо у завії.**

**В зимовий ранок давній храм,
Забутий і суворий
Своїм мовчанням діточкам
Про давнину говорить.**

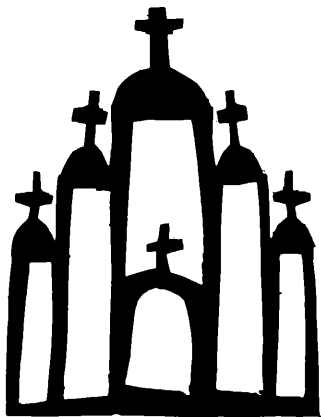
**Коли у Київ з всіх сторін
Ішли, збирались люди,
Коли звіщав Софії дзвін,
Що воля всім нам буде.**

**Коли дзвонив: — Пропала тьма,
Неволя довговічна,
Вже ворогів лихих нема! —
У Двадцять Друге Січня.**

**Як розвилися прапори: .
Все золоті та сині,
Сміявся кожний, говорив:
— Ще жити Україні!**

**У школу діти там спішать,
Порошить сніг без впину,
А дзвони Києва мовчать
І снять про Україну.**

**Снять: проженуть колись катів,
Як виростуть ці діти,
І вільних дзвонів вільний спів
Піде по всьому світі!**

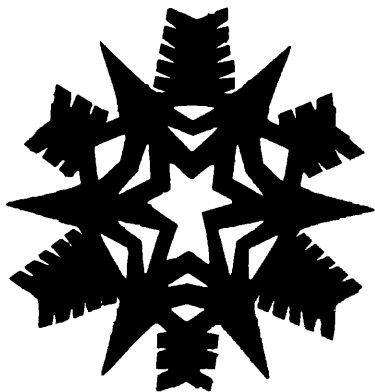
МОЛИТВА

О Боже наш добрий
З високого неба!
Молитву сьогодні
Заносим до Тебе,

За тих, що боролись
При станції КРУТИ,
За нашу Державу
Із ворогом лютим,

Що в битві цій впали
В цю зиму криваву...
Прийми їх до Себе!
Прийми в Свою славу!

А нам від цих Триста,
О Боже, благаєм! —
Любови дай вчитись
До Рідного Краю!

ОЛЬЗІ БАСАРАБОВИЙ

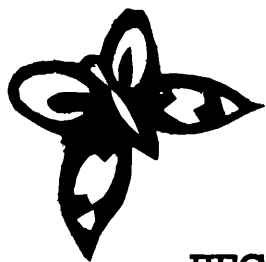
Якби ми могли так,
Якби мали силу,
Пташкою злетіли б
Над Твою могилу.

Всі ми розказали б,
Що не вмерло діло,
Що життя за нього
Віддала Ти сміло.

Ми Тобі сказали б,
Що в чужому краї
В серці Україна
В нас завжди вітає,

Що хоч Ти навіки
Очі вже закрила,
Любимо Вкраїну,
Як і Ти любила.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Кругом Лесі Українки
В Колодяжному - селі
Там посходилися діти:
І великі і малі.

Принесли конвалій квіти,
Бо найбільше любить їх,
І заслухалися діти,
Аж затих їх гамір, сміх.

І розказує їм стиха,
Як метелики-брати
Вміли дружньо люте лихо,
Вміли бурю перейти.

І розказує їм казку,
Як то лицарі колись
Після шостої поразки
Всьоме знову піднялись.

І розказує: в кайданах
Грізний велетень лежить,
Але час прийде, він встане,
Аж земля вся задрижить.

Каже дітям у городі
У вечірній, тихий час:
— Хай ця казка в серці сходить,
Хай на бій готувить вас!

ЯК СОНЕЧКО ВСТАВАЛО

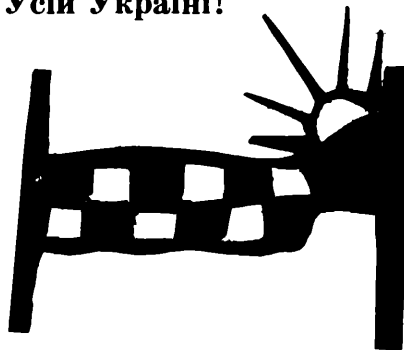
Несе Зайчик-Побігайчик
Рушник дрібнотканий.
Сонечко — ліжник на вушка,
Кричить: — Я не встану!

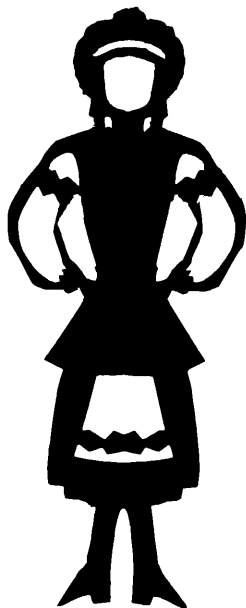
Несе Мишка-Гризикнижка
Гребінець зубатий,
А Сонечко нахмарилось,
Каже: — Хочу спати!

Несе Білка у кобілці
Пахучеє мило.
А Сонечко — під подушку
Тай знов захропіло!

Прийшли діти, мов ті квіти:
— Ходи з нами гратись!
А Сонечко гоп! — з ліжечка
Та вибігло з хати.

Вмилось в росах, сплело косу,
Вдягло жупан синій,
Та засяло, засміялось
Усій Україні!

НАРОДНИЙ ОДЯГ

Коли вмию мамі
І миски й ложки,
Мама дасть сорочку
Вишиту в квітки.

А чемненька буду,
Вивчу в школі все,
То бабуся плахту
Ткану принесе.

Назбираю в лісі
Тіточці грибків,
Тітка дасть намиста
П'ятдесят рядків.

**А поможу білля
Випрати сестрі,
Дасть мені сестричка
Гарні стрічки дві.**

**А грядки пополю,
Батько на кінець
Купить мені в місті
Добрий жупанець.**

**Ще піду я в поле
Та нарву квіток,
І сама я вміло
Виплету вінок.**

**А одягну все це,
Скаже цілий світ:
— Ось вам українка,
Наче маків квіт!**

ПОРТРЕТ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

До мене сьогодні всміхнувся Шевченко
З картини, що там на стіні.

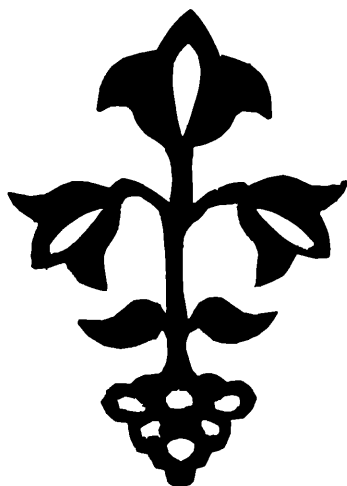
Читає пісні його залюбки ненька,
Розказував батько мені:

Як вівці він пас — ще малий був хлопчина,
А виріс — великий дав дар:

Для всіх поколінь, для всієї України,
Цю книгу, що зветься „К о б з а р”.

Як книгу святу берегли ми завзято,
З собою забрали у світ,
Як слово Тараса завжди зберігати,
Великий усім заповіт.

Буду й я любити Україну рідненьку,
То може й мені ще не раз
З картини ласкаво всміхнеться Шевченко,
Наш Батько, великий Тарас.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

**Іде весна, іде ясна,
Мов квітка розвилася,
І спогад нам несе вона
Про віщого Тараса.**

**Що більше сотні тому літ
Умер в чужій країні,
Та славний він на цілий світ,
Його всі знають нині.**

**Багато зла перетерпів,
Зазнав лихої долі,
Малий остався без батьків
І вівці пас у полі.**

**Дідусь розказував не раз
Про козаків завзяття,
І слухав залюбки Тарас,
Блищали оченята.**

Та пан Тараса в слуги взяв:
Картав, карав щоднини.
Тарас же нишком малював
Із панських стін картини.

Застав при малюванні раз
В саду його Сошенко.
Поміг, що вільним став Тарас,
Що вчитись став Шевченко.

Його пізнали малярі,
Хвалили вдале діло.
Але злякалися царі:
— Він вірші пише сміло!

Бо в віршах пригадав Тарас,
Як нарід жив на волі,
Як козаки в воєнний час
Перемагали в полі.

Бо в віршах тих розповідав,
Як добре вільним бути,
Яка невольникам біда,
Як гнобить ворог лютий.

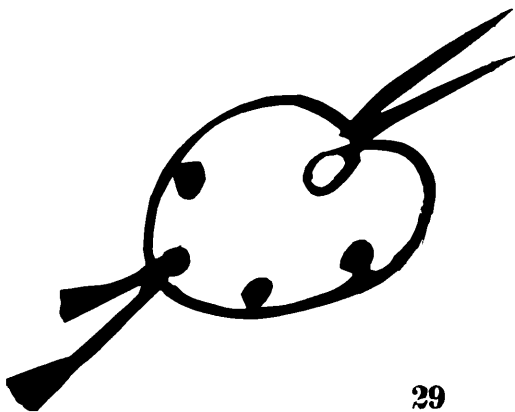
Які степи, який Дніпро
І українські люди,
Як переможе ще добро
І весело всім буде.

**Злякавсь, що пісня голосна,
Московський цар поганий,
Тараса в чужину прогнав,
Закув його в кайдани.**

**Та ще й писати наказав
Московський цар лукавий.
А все ж таки Тарас писав,
Ховав вірші в халяві.**

**І так в пустелі, в чужині
У самоті томився,
Писав про Рідний Край пісні
І Богу все молився.**

**Як проминуло десять літ,
Вернувся він на волю,
Та невеселий був той світ,
Ридало серце з болю.**

**Замовкло серце Кобзаря
У чужині холодній,
Та слово, ясне, мов зоря,
Нам світить досьогодні.**

**І кожен раз в весняний час
Всі українські діти
Згадають: нас любив Тарас!
Йому дарують квіти.**

**Сповнить Тараса Заповіт
Ніхто з нас не забуде!
І хоч минула сотня літ,
Він завжди з нами буде!**

ЮРЧИК

**Був маленький хлопчик Юрчик
І сестра його Маруся.
Батько — в лісі у повстанцях
І в Сибірі десть Матуся.**

**Був маленький хлопчик Юрчик,
Що без Тата і без Мама
Мусів сам він виростати,
Сам один — між ворогами.**

**Вороги йому казали
Написать листа до Тата:
Щоб мирився з ворогами,
Щоб не воював завзято.**

**Як напише, обіцяли,
Що захоче — зараз дати.
— Не напишу! — мовив Юрчик.
— Не напишу так до Тата!**

**Був маленький хлопчик Юрчик
Генерала син завзятий;
Щоб не жити з ворогами
Ніччю кинувся тікати.**

**Вороги його зловили
І залізом написали,
На руці залізом гострим,
Що синок він генерала.**

**Та не плакав хлопчик Юрчик
І на жалувався з болю,
Бо він знав, що він, як Тато,
Він також терпів за волю.**

**На засланні ріс той Юрчик,
Оттакий, як всі ми, діти.
Як і ми, хотів він гратись,
Як і ми, хотів радіти . . .**

**Цього Юрчика згадаймо,
Помолімся щиро нині,
Щоб Господь ще дав нам волю:
І Юркові й Україні!**

ПИСАНКА

Дівчинка:

Ой, писанко рідна,
Барвистая чічко,
Візьму тебе в церкву
В Воскресную нічку.

Ой, писанко люба,
Які в тебе взори:
То олені, півні,
Ялинки, то зорі...

Дивуюсь, люблюсь,
Та знати б хотіла,
Що кажуть ці взори?
Скажи мені, мила!

Писанка:

Ялинка зелена
І олень рогатий
Тобі пригадають
Зелені Карпати.

А хрест нагадає
Терпіння Господні;
Це так Україна
Розп'ята сьогодні...

**А той безконечник
Біжить безконечно,
Бо правда не згине,
А житиме вічно.**

**Як півень запіє,
То райок настане.
Отак Україна
З неволі повстане.**

**І зіркою-квітом
Усім засіяє
Ожидана воля —
Це добре я знаю!**

Дівчинка:

**Тепер розумію!
Не дармо же Мати
Мені наказали
Тебе шанувати!**

**Бо щастя віщуєш
Ти писанко-чічко
Посвячена в церкві
В Воскресную нічку!**

ВЕЛИКДЕНЬ

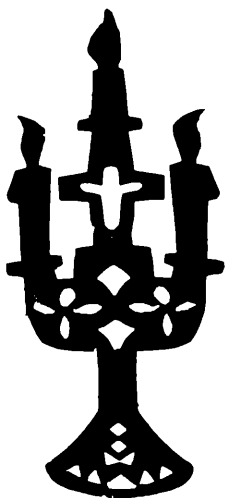
Ішла Ганнуся у церкву ранком,
В синій хустині писаночки.
Йй усміхалось небо світанком,
Сонце гляділо поміж хмарки.

А Мати доні так говорила,
Коли спішили ранком у храм:
— Воскрес сьогодні Христос з могили,
Тому весняна радість всім нам.

Ще й Мати доні так говорила:
— Прийде хвилина волі для нас,
Встануть герої давні з могили,
Настане щастя, радости час.

А в церкві свічі рядком горіли,
Перед престолом розцвів розмай.
Може то й свічі ясні молились
За Україну, Ганнусин край?

Може і квіти так, як Ганнуся,
Просьбу шептали в ранок чудес:
— За Україну, Боже, молюся,
Щоби воскресла, як Ти воскрес!

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ

**Дзвонять дзвони у Карпатах,
Що велике стало свято.**

**Дзвонять дзвони на Підляшші,
Що сповнились мрії наші.**

**Дзвонять дзвони на Волині,
Що Христос воскрес в нас нині.**

**Дзвонять дзвони на Поділлі —
Загибать ворожій силі!**

**Дзвонять дзвони у Полтаві —
Ще воскреснуть нашій славі!**

**Дзвонять дзвони на Кубані:
Україна знов повстане!**

**Двонять дзвони аж до моря:
Вже не буде лиха-горя,**

**І задзвонять золотії
Дзвони волі у Софії !**

ІДЕ ВЕСНА

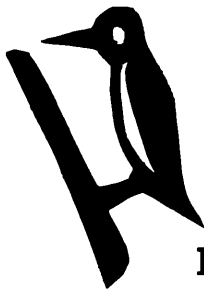
**Іде весна, а новаки
Відразу це пізнали,
Бо в небі синьому хмарки
У піжмурки заграли.**

**Іде весна, бо тане лід,
Сміються вільні води,
Біжить новацтво їм услід
Шукаючи пригоди.**

**І гладять їх по голівках
Вітри рожеволиці.
Іде весна, бо на гілках
Засіли срібні „киці”.**

**Іде весна, летять пташки
І зеленіє в полі.
Ростуть, мов квіти, новаки
До сонця і до волі.**

ВЕСНЯНЕ СВЯТО

**Працює дятел, скільки сил,
Стук-стук гуде в діброві.
Вже змайстрував великий стіл,
Вже й лави ждуть соснові.**

**Павук розкинув срібну сіть
На кущик, на калину —
Плете, щоб чисто стіл накрить
На скатерть павутину.**

**Прип'яли запаски-листки
Міткі бджілки спереду —
Кип'ять, парують казанки,
Усім там буде меду!**

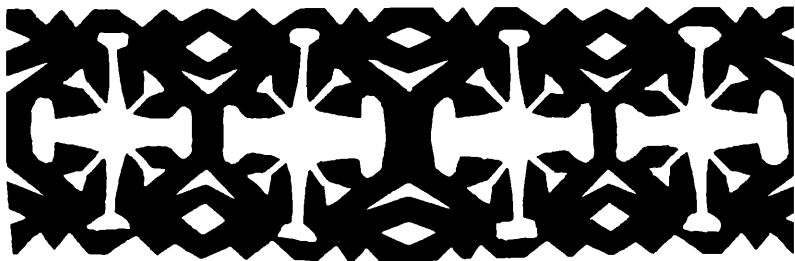
**Перуть завзято пелюстки
Рясні квітки над ставом,
Силяють перли-росинки
Новій весні на славу.**

**Жабки вже вискочили з нор
І скільки сили стане,
Муштрують свій великий хор
На свято це весняне.**

**Настроюють свої скрипки
Вже цвіркуни-музики.
Будуть веселі гри-танки
У свята день великий.**

**Заграли жучки у дзвінки —
Пільні, дзвінки та сині:
— Сходіться всі на День Весни
У лісі при долині!**

МОЛИТВА МАРКІЯНА

Схилилася ласкава ніч
Над церкву Бога-Духа,
А Львів, могутній від сторіч
Молитву дивну слухав.

Шумів Оссолінею сад —
Спокійна, давня мова...
Здіймалася під небеса
Молитва богослова.

В півтемній церкві, біля врат,
Неслася полум'яна,
Горіла, як свічки горять,
Молитва Маркіяна:

— О Боже! Дав ти край усім,
Казав його любити;
І Ти любив Єрусалим,
Хоч тугою повитий.

І Ти, що нарід наш створив,
Подарував нам мову:
Дзвінку, як гомін наших нив,
Як колоски, шовкову.

Тобі угодна мова ця,
Коли до Тебе лине,
Чи в пісні, що несуть серця,
Чи в молитвах дитини.

Своєю мовою народ
Сказать найкраще вміє,
Що мріяв літ вже стільки сот,
Про що й сьогодні мріє.

Чому ж зібрать своїх пісень
Мій нарід ще не може,
Щоб піснею вітати день . . .
О Боже, Боже, Боже . . .

*
**

Над Львовом зір холодний жар
І ніч мов злотов ткани.
Із неба сплинув Божий дар
У душу Маркіяна.

Заговорив немов пророк,
Порушив струни ліри,
Розвіяв вихром рій думок,
І кожен взяв, повірив,

Що не шукати нам в чужих
Святої Правди слова,
Бо дар, найбільший із земних,
Це наша рідна мова!

*
**

Багато знаємо ми мов;
Одна лиш Богом дана
Для нас: це мова молитов
Гарячих Маркіяна.

ЗАШУМІЛИ ВОДИ

**Зашуміли води,
Бо розтанув сніг.
Попри пішоходи
Потічок побіг.**

**Зашуміли хвилі —
Весняна вода.
Поплила фльотилія
Наша молода.**

**Човник той, що скоро,
Скорше всіх поспів,
Ще коробка вчора .
Був із сірників.**

**Того, що вітрила
Кращі понад всіх,
Вчора ми розкрили:
Бо це був . . . горіх.**

**Той, що колихався
Білий, наче птах,
З зошита це картка
В синіх лінійках.**

**Так плили у далі,
У широкий світ.
— Пане адмірале! —
Гриць голосить звіт.**

**— Пане адмірале!
Хлопці у рядах,
Кораблі підняли
Синьо-жовтий стяг!**

**— Стягам нашим рідним —
Кожний почесть дай!
Журкотіла дрібно
Весняна вода.**

**Станули прохожі,
Усміх на устах.
— Простели вам, Боже,
В Чорне море шлях!**

СВЯТИЙ ЮРІЙ

**Розгорілась ватра —
Мерехтить ясна.
Розцвіла багата
Новакам весна.**

**Новакам лунає
Казка при вогні:
— Їде лицар гаєм,
Їде на коні.**

**Їде лицар гаєм,
А напроти — змій:
— Гей, де ти блукаєш
Лицарю ясний?**

**— Правди кинь шукати,
Послужи мені.
В мене є палати
В морі аж на дні!**

**В мене самоцвіти,
Сяють, мов вогні.
Правді кинь служити:
Послужи мені!**

— Вийняв лицар стріли,
Меч двосічний взяв.
Змія в серце вцілив —
Лютий змій сконав!

Їде лицар гаєм,
Де квітки дрібні . . .
Новакам лунає
Казка при вогні.

У ТРАВНІ

Забіліли квітки при долині,
Пишний травень на землю прийшов.
Мати Божа в перемітці синій
Білу кужіль пряде на покров.

Задивились малі янголята, —
Срібний човник шугає раз-в-раз! —
Як то тче полотно Божа Мати
У весняний, у радісний час.

Край престола стоять янголята,
Подають із веселки нитки,
І руками лілейними Мати
На покрові гаптує квітки.

Шие квітку: то жовту, то синю,
То червону, як лицарів кров,
Щоб прийняти усю Україну
Під Свій матерній, чистий покров.

ВЕЧІР

Наближається вечір у травні.
Заворушилися зайчики справні

І шовково колишуться трави:
Вже надходить, вже близько Ласкава!

Куди кроки спокійні поверне,
До одежі їй горнутья серни.

Пільні коники грають дрібненько,
Так вітають Улюблену Неньку.

Иде, одягнена в білу кирею,
А пташки цілим стадом за Нею . . .

Вже пройшла, тільки пояс в долині
Мерехтить незабудково-синій,

Тільки пташка півсонна щебече
Честь Марії в замріяний вечір.

У СВЯТО МАТЕРІ

Травень розкинув
Квіти в діброві,
Килими стелить,
Трави шовкові.

То не пташата
Щебечуть в гаю,
Хлопці й дівчата
Пісню співають.

Хлопці й дівчата
Прийшли з квітками
Пошанувати
Три наші Мами:

Що першу — нашу
Матінку рідну,
Добру, мов сонце,
Любу, погідну.

Другу — Вкраїну:
Тугу-надію.
Третю — на небі
Матір Марію.

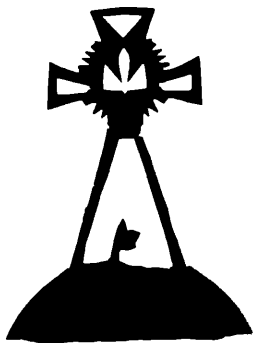
ЗЕЛЕНІ СВЯТА

**Чого це ми всі зажурились,
Хоч радісно сонечко світить,
А в церкві стояла могила,
Весняні там в'янули квіти?**

**Бо Свята сьогодні Зелені,
Тому ми замаяли хату.
Був звичай у нас в Україні
І наші могили квітчати.**

**Де в тіні хрестів спочивали
В землі прабатьківській герої,
Що волю для нас добували
Що вмерли для Правди святої.**

**Тому ми і в церкву спішили,
Про це ми молилися Богу,
Щоб в нас були не лиш могили:
Щоб дав нам Господь перемогу.**

ТРИ КАРТИНИ

У гостинній — три картини
На стіні.

В кожную днину
Щось розказують мені.

Прийду в хату —
Оглядати йду їх враз:
Оце Симон, той Євген,
А той Тарас.

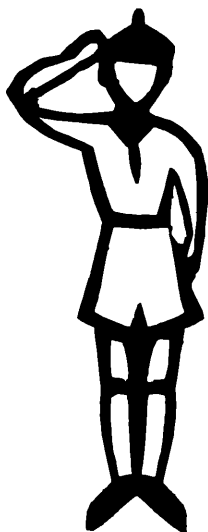
Всі питають, чи я знаю,
Я, новак,
Що ще ворог в Ріднім Краю?
Кажу: — Так!
Але вісті розказали вже вітри,
Що недаром воювали
Ви всі три.

В Україну я полину,
Наче птах.
Відвоюю славу тую,
Що в піснях.

Ворогам належну плату
Я віддам:
За Париж, за Білогорщу,
Роттердам.

Щоб в Державі Ваша слава,
Наче дзвін,
Залунала від Ослави
Аж по Дін!

**У гостинній три картини
На стіні.
В кожному днину
Усміхаються мені.
Усміхаються до мене
Із картин,
Бо колись звершу їх діло —
Я — їх син!**

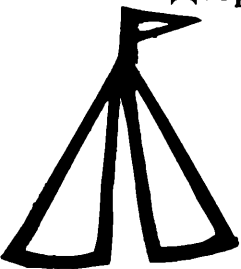
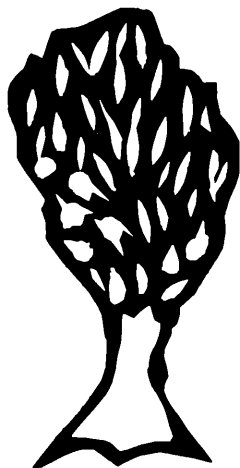
ВАКАЦІЇ

**Слава, вдяка, Добрий Боже,
Що вже червень нам настав,
Що сміється сонце гоже
І квітки моргають з трав.**

**Що скінчився рік у школі,
Кожний вивчився, підріс,
Що нас жде широке поле,
Зимна річка, тихий ліс!**

**Що така ясна погода,
Кличе пташечка весь час,
Що у таборі пригоди
І казки чекають нас.**

**Що змагання йдуть великі,
Дивний вогник загорів...
Дякуєм Тобі, Владико,
Добрий Боже новаків!**

ГОРИ, ГОРИ, ВОГНИКУ!

**Засвітїться золотом
Гіллячки,
Бо кругом засїли вже
Новачки.**

**Гори, гори, вогнику,
Ясно все,
Вітер буйний іскорки
Рознесе.**

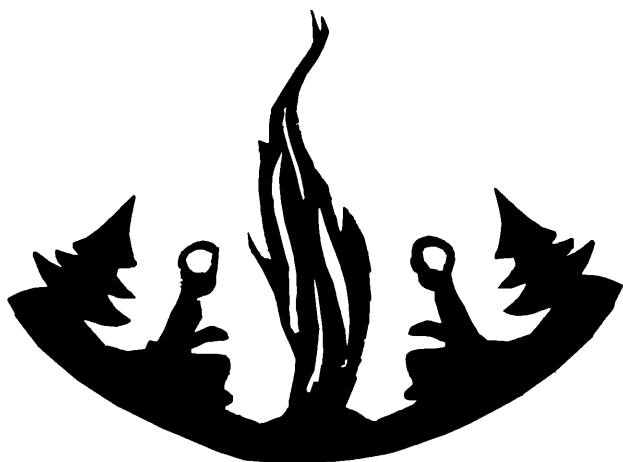
**Криє нічка темная
Чорний ліс,
Вітер іскри в серденька
Нам заніс.**

**Хоч кругом темнесенько,
Нам не страх,
Бо горять нам іскорки
У серцях.**

**Бо дзвенять, лунають нам
Всі пісні,
У гурті новацькому
При вогні.**

**Гори, гори, вогнику,
Та палай,
Освіти шляхи ти нам
В Рідний Край!**

**Гори, гори, вогнику,
Щоб на шлях
Понесли ми іскорки
У серцях!**

КНЯГИНЯ ОЛЬГА

Княгиня Ольга на межі
В золототканій шаті.
Схилилися в поклоні їй
Полян поля багаті.

Княгиня Ольга на межі:
— Куди веде дорога ?
Чи до Перунових жерців,
Чи в храм Іллі до Бога ?

Княгиня Ольга хрест взяла,
Поля перехрестила.
Зашелестіли щось поля
І квіти похилились.

Пішла у церкву на горі,
У Господа святиню.
Топтала стежку по ріллі —
Туди нам йти і нині.

Серпанок білий розвівав
Немов вітрило, вітер,
А попри стежку, поміж трав,
Цвіли Вкраїни квіти.

ЖНИВА

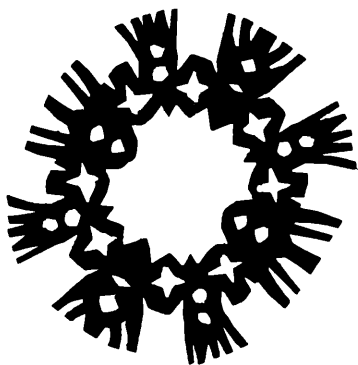
**Там далеко, в Україні
Гріє сонце; небо синє,
Закосячені в квітки
Золотисті колоски.**

**Идуть женці в гарячу днину
Зі серпами на долину,
У покосах вже квітки,
Впали повні колоски.**

**Копи стали на долині,
Мов зірки по небі синім,
Заплітаються в вінки
Із квітками колоски.**

**Спати йде гаряча днина,
Піснею бринить долина.
Вже колосся у снопах
І дівчата у вінках.**

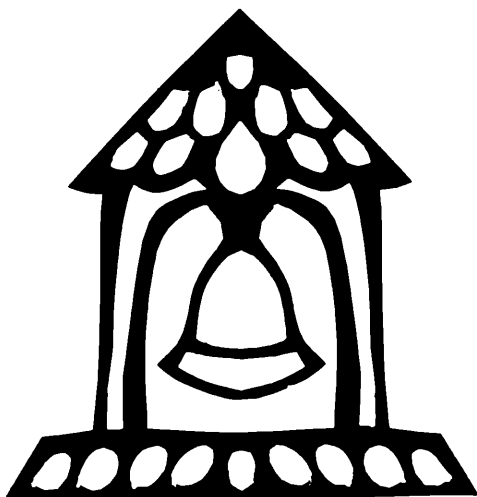

ТАМ, ДАЛЕКО

**Там далеко небо синє,
Золотий пшениці гай.
Там далеко Україна,
Там новацтва Рідний Край.
Там ідуть женці з серпами,
Щоб зібрати Божий дар,
Там, прославлене піснями,
Світить сонце із-за хмар.
Там рядами, аж по обрій,
Копи стали та стоги,
Там беруть пшеницю добру
Українську — вороги ...**

На вигнанні ми ще й досі,
Українські новаки.
Не серпи в нас і не коси,
Тільки пера і книжки.
Ми підемо в Рідну Школу
Вчитись пильно, як один,
Про Вкраїни давню волю,
Як піднять її з руїн.
Золотий науки колос
Позбираємо ми враз,
Щоб почув весь світ наш голос,
Щоб настав нам волі час.
Стануть копи аж по обрій,
Як не стане ворогів,
Щоб зростав наш нарід добрий,
Щоб щасливий багатів.

У ШКОЛУ

**Дзвонить дзвіночок:
— Дзелень, дзелень !
Сміється сонце,
Збудився день.**

**Кличе дзвіночок :
— Бім-бам ! Бім-бам !
В школу збиратись
Час школярам !**

**Вчить пташка-мати
Своїх пташат
Вгору здійматись,
В хмари злітать.**

**Вчить Рідна Школа
Нас, школярів,
Щоб рідну мову
Кожен умів.**

**Славне минуле
Щоб кожен знав,
Про Україну
Щоб пам'ятав.**

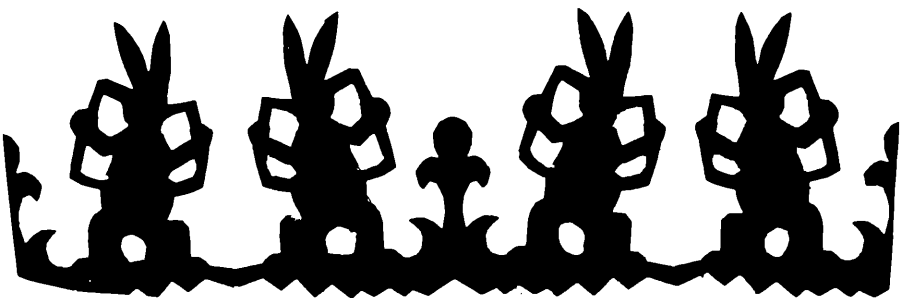
**В школу ідемо
В радісний час.
Сонце сміється,
Вітає нас.**

**Щастя в науці
Бажає нам
Добрий дзвіночок :
— Бім-бам, бім-бам !**

ЗАЯЧА ШКОЛА

**Зароїлася доріженька раненько,
Біжать Зайчики у школу всі швиденько.
Зароїлася доріженька та й густо,
Будуть вчитись пізнавати там капусту.**

**Идуть учитись, як смакує морковиця,
Як від вовка й лиса злого хорониться.
Як межею від собаки утікати,
Як всіх предків з роду Зайців шанувати,
Як колись служити Заячій громаді . . .
Тож у школу скачуть Зайки — дуже раді !**

ДВІ КНИЖКИ

Зійшлися дві книжки :
Галі та Оришки.
Одна чиста, мов на свято,
Друга вся пом'ята.

Бо знає Оришка,
Що добрий друг книжка:
Пильно лиш її читати,
Розкаже багато.

Бо тільки Оришка
Дочитає книжку,
Має здавна добру звичку:
Кладе на полицку.

Візьме книжку Галя,
(Довго отягалась!) —
Зараз пальці всі немиті
На книжці відбиті.

Кине книжку Галя,
(За котом погналась)
Впаде книжка десь під ноги,
Позбиває роги.

Так росте Орися:
Щодня щось навчиться.
А що буде Галя знати ?
Можете вгадати ?

ДИВНА МАНДРІВКА

**Цікаву мандрівку
Відбув я ось нині:
В човні з ескімосом,
З верблюдом в пустині.**

**Літав поміж зорі,
Бував на дні моря,
В печерах, де скарби,
Де звірі говорять.**

**Водив характерник
Мене на могили,
Де лицарі славні
По битві спочили.**

**В гранітному замку
Вбив лютого змія;
Прекрасна царівна
На волі радіє !**

**На острові дивнім
Малі дробенята
Мене попросили
В них князем остатись.**

**А далі ? . . . — Ти дармо
„Що далі” — питаєш !
Це книжку читав я!
Читай, то узнаєш !**

ЄВШАН-ЗІЛЛЯ

**У таборі посеред трав,
Новацтву в час дозвілля
Раз братчик казку розказав:
— Євшан, чарівне зілля
Росте в степу, не знати, де.
Та хто його добуде,
Далекий Рідний Край знайде
І виб'ється у люди.**

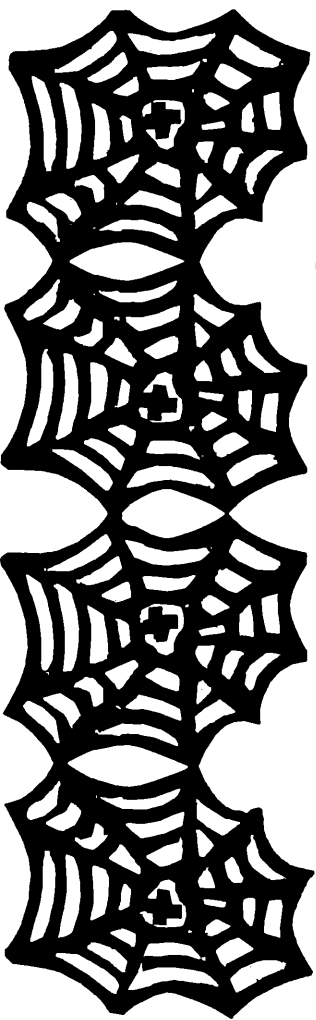
**Почалась школа. Наш Михась,
Що тільки вчитись стане,
То думає він раз-у-раз:
— О, зілля те євшану
Знайду, хоч під землею я!
Лишив відкриту книжку,
У світ пішов одного дня
Шукать євшану нишком.**

Питав в сови, у пугача,
У вовка і в лисиці,
В куни, у дятла-стукача . . .
Аж каже ведмедиця:
— Лиш труду ти не пожалій!
Іди полями, гаєм,
Аж де в хатині чародій
Великий проживає!

Знайшов Михась чарівника,
Його послухав слова:
— Є зілля, квітка є така!
— Шукаєш ? То й чудово!
Тільки не йди на край землі
В невидані палати;
Вона у тебе на столі
Буде спокійно ждати.
Це українська книжка, знай!
Вона для тебе стане
У чужині за Рідний Край,
За зілля те євшану.

**Михасик у хату повернувся
І жваво, без принуки,
Книжки, що на столі забув,
Схопив в обидві руки.
Сторінки зникли перед ним,
Картини лиш побачив:
Із рідних ватер сизий дим
І плем'я все козаче.
Мов розцвіла своя земля:
Дніпро, чайки, гетьмани . . .
Така вже сила там була,
В книжках — мов чар євшану.
І розглядає день-у-день
Михасик ці картини:
Євшану запах, звук пісень
Своєї України.**

ОСІННЮ

**Як проходить Пресвітла Пречиста,
Шелестить позолочене листя.
І пряде, і пряде без упину
Срібний шовк, дорогу павутину.**

**Усміхається сонце осіннє,
Мерехтить поміж листям проміння,
І летить над стернею, над полем,
Павутиння ласкаве поволі.**

**Як проходить Пресвітла Пречиста,
Горобина їй сипле намиста...
Україною йде в кожную осінь
З веретенем Предобра і досі.**

ДІТИ — ДІТЯМ

**Щораз холодніше надворі,
Щораз затишніше в кімнаті,
В тумани ховаються зорі,
Зібрались пташки відлітати.**

**Щодень холодніше на світі,
Та цим я ніяк не журюся,
Не змерзну, хоч би і не в літі;
Про це вже подбає матуся!**

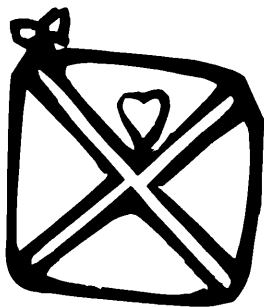
**Та дуже десь журяться діти,
Що в них батьки вбогі чи хворі,
Як віє безжалісний вітер,
Щораз холодніше надворі.**

**Таких є у світі багато,
Це ж наші брати-українці!
В газетах читав про них Тато,
Розказував братчик в домівці.**

**Тож гроші збираю завзято,
(Не ходжу вже навіть до кіна),
Щоби подарунки післати
За море, в далеку країну.**

**Небавом вже їх висилаю,
Гей, стануть же ними радіти!
І визнають: у кожному краї
Всі Неньки одної ми діти!**

**Тоді хай мете сніговія:
Назустріч їй вийдемо сміло!
Бо їх мій дарунок загриє,
Мене ж моє добре діло!**

МІЙ ВІРШ

**Розкажу я щось цікаве
Вам, громадо:
Я сьогодні зустрічала
Листопада.**

**Я пристанула, вдивлялась
На хвилинку:
Мав він кріса, мав і шапку —
Мазепинку.**

**Усміхнувся він, бо знав,
Що я Ганнуся,
Що про нього в Рідній Школі
Пильно вчуся.**

**І усмішка впала в серце
Золотиста . . .
Чи то може лиш летіло
Жовте листя ? . . .**

ОСІНЬ ІДЕ

Осінь йде у тумани сповита,
Журавлі понад полем летять,
І всіміхається спомином літа
У пожовклих листках листопад.

На поляні багаття вже зранку,
І новацтво у крузі сидить.
Вийшли всі на свою прогулянку,
Слухатъ дивних казок — аж сюди...

Де тріщить так таємно багаття,
Мов говорить про наших Стрільців,
Що боролись за волю завзято,
Підняли рідний стяг понад Львів.

Тихо стелиться бабине літо,
Новаки ще тихіше сидять...
Вітер казку розказує дітям,
Тим, що створять новий Листопад.

ЗОЛОТІ ЛИСТКИ

**У густій завії
Тихо золотії
Шелестять листки.
В ніжному промінні
Мерехтять осінні
Давнії казки.**

**В таємничу осінь
Ще снується й досі
Казка по полях,
Як до нас в віконце
Засвітило сонце,
Наш замаяв стяг.**

**І лунає слава:
— В нас була Держава!
Гомонить в піснях,
Як Стрільці-соколи
Довгожданій волі
Простелили шлях.**

**За морями нині,
А не в Україні,
Новаки малі,
Слухаємо радо
Казку Листопада,
Рідної Землі.**

**І прийде хвилинка —
Всі тоді полинемо
До своїх ланів,
Щоб воскресла слава,
Рідная Держава,
Усміхнувся Львів.**

КРІС

**Як в заранні Листопада
Гнались бурі понад Львів,
Кріса взяв Василько радо
І без діла не сидів.**

**З ним пішов крізь стріли, крики,
І боровся скільки міг,
Хоч той кріс важкий, великий,
Аж збивав Василька з ніг.**

**Сам стріляв у битві грізній,
Боронився, скільки сил,
Хоч той кріс важкий, залізний,
А такий малий Василь.**

**Коли ж ніч прийшла осіння,
Вітер жовте листя ніс,
Впав Василько на каміння,
Біля нього вірний кріс.**

**Насувалася навала:
Сотні ворогів лихих!
На камінні щось лежало.
Глянув вітер ... і затих.**

**Глянув вітер і полинув
І зі Львова в світ поніс:
Що така мала дитина,
А такий великий кріс!**

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

**Недавно князь в нас панував
У рідній Україні,
Де збіжжя золоте в жнива,
Шумлять потоки сині.**

**Чужих земель не воював,
Не мав і війська-сили,
А над серцями панував
І всі його любили.**

**Лунало грімко у всі дні
Його владиче слово
І терем здалеку виднів
При храмі там, у Львові.**

**Він звідтіля благословив
Старечою рукою,
Усіх, хто Правду полюбив,
За Правду йшов до бою.**

**І звідтіля щоразу він
Картав лихих тиранів,
І голосив, мов Божий дзвін
Про їх діла погані.**

**А людям він не відмовляв
Допомогти ніколи:
Моливсь, лічниці будував,
А дітям гарні школи.**

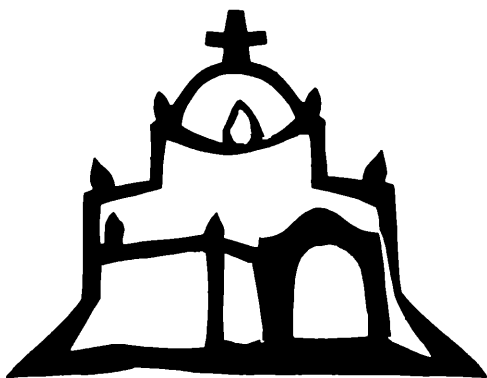
**А хто вже вмілий був маляр
Або співець великий,
Дістав напевно поміч-дар
Від доброго Владики.**

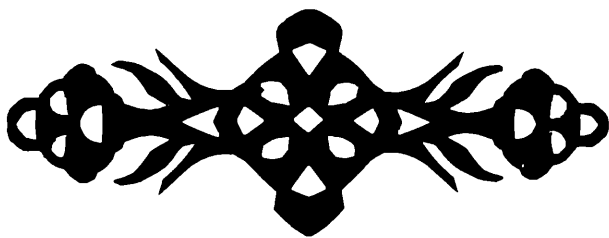
**І щоб могли всі новаки
Влітку таборувати,
Він дарував, там, де Бескид,
Оселі у Карпатах.**

**Та вістка нам прийшла сумна:
— Владики вже немає!
Вже не всміхнеться пластунам . . .
А там і дзвін не грає,**

**І наших жалібних пісень
Владиці не почути,
Бо в Україні ніч і день
Панує ворог лютий.**

**Та хоч не прийме пластунів
Так, як колись, Владика,
Горить у серці в нас на дні
Його любов велика.**

НАШ ВЛАДИКА

**Хоч я дівчинка маленька,
Братчики великі
Мені казку розказали
Про того Владику,**

**Що колись у Львові княжив
При Юрія храмі,
Всім дари давав багаті
Щедрими руками.**

**Всім спішив на допомогу,
Сам старенький, кволий...
В Нього очі добрі, наче
В Святого Миколи.**

**Може й Він буде нам з неба
Ще святим зоріти,
І до нього молитися
Прийдуть усі діти!**

**Прийми Його між святими,
Наш Великий Боже,
А тоді Він Україні
Напевно допоможе!**

ЗАЙЧИК

У лісі є полянка
Поміж густих дерев,
Росла там раз ялинка,
Маленький зайчик жив.

Він з білочками грався,
Сміявся до синиць,
В чагарнику ховався
Від лютих тих лисиць.

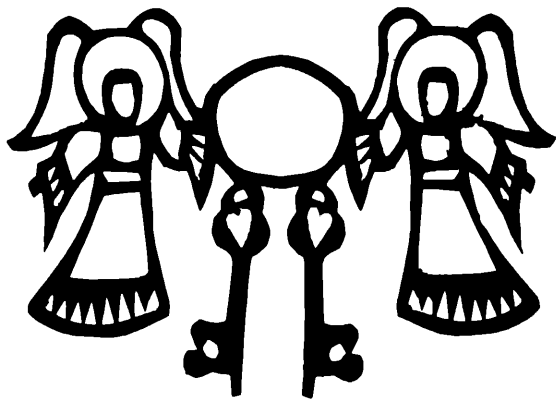
Аж ось настала осінь,
А згодом і зима;
Нема травички в лісі,
Городини нема.

Післала завірюха
Біленькі сніжинки,
А зайчик змерз у вуха,
Відморозив лапки.

Сніг промели ангели
На стежечці у гай,
Дзвіночки задзвонили,
Приїхав Миколай.

Шапчину, рукавиці
Він дав, ще й чобітки,
І зайчик знов сміється,
Що тепло вже в лапки!

В НАВЕЧЕР'Я СВЯТОГО МИКОЛАЯ

— Добра ніч, Матусю мила!

Повна ніч таємних снів...

В небі зорі засвітили,
Білий сніг поля замів.

Відчинило браму Раю
Двоє білих янголят,
Саночки там виїжджають,
Вниз хмарками бисто мчать.

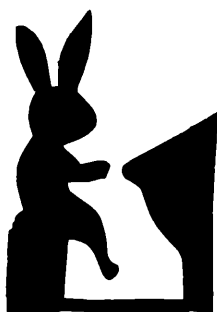
Сани куті в дивні взори,
Золоті при них дзвінки...
Дзвонить небо, дзвонять зорі
І під снігом ялинки.

Їдять звірі із долоні
З рук Господнього Старця,
Сосни хиляться в поклони...
Жваво б'ють дітей серця:

— Там дари такі багаті!

— Чуєш? Дзвонить близько десть...

Ти подумай: як вітати
Гостя із самих небес? !

ПОЯСНЕННЯ

З НОВИМ РОКОМ

У нас в Україні сіють багато збіжжя, щоб мати з нього хліб. Коли була гарна погода і збіжжя добре виросло, кажуть, що „був добрий рік“. Тому на Новий Рік діти набирають зерна збіжжя в рукавицю та йдуть до рідні чи знайомих. Там розсівають це зерно по долівці та виголошують побажання. Це дуже гарний та давній наш звичай.

РІЗДВО

Різдво святкуємо на згадку про Народження Ісуса Христа. Здавна обносили в нас школярі-бурсаки по всіх хатах маленьку хатку-вертеп. У вертепі були ляльки, що зображували Святу Родину та всіх людей і звірят, які були біля Малого Ісуса. Часто ці ляльки можна було порушати, а бурсаки говорили за них, і так влаштовували представлення. Мали теж часто зі собою гарно вироблену й розмальовану зізду — на пам'ятку вифлесьмської зірки. Ходячи з вертепом та зіздою співали в кожній хаті різдвяні пісні-коляди.

Але в давнину, ще поки Україна прийняла Христову віру, в зимовий час святкували „коляду“ - свято предків. Тоді вносили в хату „дідуха“ — сніп пшениці і вірили, що він представляє предків „дідів“. Їли теж кутю-страву, що її звичайно подавали на поминках по померлих. Ці звичаї залишилися в нас і до сьогодні.

ДІДУСЬ І РОМЧИК. — СІЧНЕВИЙ ВІТЕР.
НАМ СЕСТРИЧКА РОЗКАЗАЛА. — МАЙДАН СОФІЇ.

Київ — це столиця України. Тисяча років тому, як у Києві український князь Ярослав Мудрий збудував велику й прегарну церкву Святої Софії — Мудрости Божої.

Дня 22 січня 1918 року проголосила Центральна Рада, що Україна зриває зв'язки з московською державою і стає Самостійною Українською Народною Республікою. Це проголошення було поміщене в Четвертому Універсалі і відчитане на майдані перед церквою Святої Софії.

За рік, 22 січня 1919 року на цьому ж майдані проголосили, що до Української Народної Республіки належатиме теж Галичина, Буковина і Карпатська Україна: що всі землі України будуть вільні та будуть творити разом одну Українську Державу.

Тому день 22 січня — подвійне свято і про нього пам'ятають всі українці в цілому світі. Пам'ятають теж і в Україні, хоч там нові вороги - московські большевики не дозволяють про це голосно говорити.

МОЛИТВА

Коли москалі довідалися, що 22 січня 1918 року українці проголосили свою Державу, післали свої війська, щоб знов узяти Україну в неволю. Тому, що молода Держава ще не мала досить свого війська, обороняло її триста хлопців, учнів середніх та високих шкіл з Києва. Біля залізничної станції Крути вони боролися завзято три дні, і три дні не пускали ворога у столицю — Київ. Це було дуже важне, бо за той час держави Європи вже признали, що Україна самостійна Держава.

ОЛЬЗІ БАСАРАБОВІЙ

Ольга Басарабова жила після першої світової війни в Галичині. Галичина була тоді під владою ворогів - поляків. Війна закінчилася і українці не мали війська, що могло б боротися за нашу волю. Тому постала таємна Українська Військова Організація, що робила багато

добра українцям, а ворогам завдавала великої шкоди. Ольга Басарабова співпрацювала з цією Організацією. Вороги зловили її та хотіли муками примусити, щоб зрадила своїх товаришів. Одначе Ольга Басарабова не зрадила нікого.

На її могилу приходили щорічно українські діти, складали квіти та молилися за неї.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Леся Українка — так підписувалася під своїми творами Л а р и с а К о с а ч - К в і т к а ; то була велика українська поетка. Виростала вона в селі Колодязному на Волині. Дуже любила дітей і радо розказувала їм казки. Все те, про що розказувала їм, списала опісля у своїх творах.

ЯК СОНЕЧКО ВСТАВАЛО

Л і ж н и к — накривало з м'якої вовни, ткане в різнобарвні взори.

К о б і л к а — плоский кошик з lika або соломи.

Ж у п а н — верхній одяг, ніби блузка чи плащ.

НАРОДНИЙ ОДЯГ

П л а х т а — дуже дрібно й гарно тканий кусок матерії, що його припоясують замість спідниці у народному одягу в Східній Україні.

Н а м и с т о — коралі. В Україні найрадше вдягають до народного одягу червоні, морські коралі.

Р а з о к — одна нитка насилена коралями.

П о п о л ю — поміж квітами чи городиною виростає завжди і бурян. Його треба час до часу виривати-полоти.

ПОРТРЕТ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Т а р а с Ш е в ч е н к о — найбільший український поет. Він народився дня 9 березня 1814 року, а помер дня 10 березня 1861 року. Тому, що і його уродини і роковини смерти припадають у цьому самому місяці, цілий березень присвячений його пам'яті. Тарас Шевченко написав найкращу українську книжку „Кобзар”. Кобзарі — то були співці, що ходили з села в село та співали пісні, граючи на кобзі, або бандурі. Найкращий вірш Тараса Шевченка — то „Заповіт”, що його повинна знати кожна українська дитина. Тарас Шевченко не тільки писав, але й малював гарні картини. Тому, що Тарас Шевченко найбільше любив Україну та вчив нас, як її любити, тому що терпів за Україну знущання ворогів, але не переставав писати, ми всі любимо його й називаємо „Батьком Тарасом”.

ЮРЧИК

Прізвище Юрчика — Шухевич. Його батько, генерал Роман Шухевич, що його звали Тарасом Чупринкою, створив був Українську Повстанську Армію, що довгі роки боролася проти большевиків.

ПИСАНКА

Писанки пишуть в Україні вже від дуже давніх часів. Приготовляють їх якнайбільше на Великдень, щоб посвятити та обмінюватися ними із рідними чи друзями. Є також різні гри, що в них випробовують витривалість писанок.

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ

Карпати — гори на південному заході України.

Підляшшя — найдалше на північному заході положена українська земля.

Волинь — західньо-українська земля.

Поділля — частина України між середнім Дністром та Волинню, славна з дуже урожайної землі.

Полтава — місто у Східній Україні, що біля нього боровся колись гетьман Іван Мазепа проти москалів.

Кубань — Кубанщина, земля на сході України над рікою Кубанню, біля Чорного моря. В давнину, у княжі часи звали її Тьмуторокань. На Кубані живуть і досі нащадки запорозьких козаків.

Море — Чорне море, українське море.

Софія — церква-храм Святої Софії в Києві.

МОЛИТВА МАРКІЯНА

Отець Маркіян Шашкевич народився 1811 і помер 1843 року. В його часи освічені українці в Галичині почали забувати нашу мову та говорити чужою.

Маркіян Шашкевич писав та проповідував по-українськи, збирав народні українські пісні та навчав, що кожний нарід повинен вживати своєї мови й плекати її. Він і започаткував розвиток української мови й культури в Галичині, західній області України.

У Львові він вчився на священника й жив у Духовній Семінарії, де була церква Святого Духа. Часто ходив читати книжки до близької книгозбірні Оссолінею.

ЗАШУМІЛИ ВОДИ

У квітні згадуємо, як то кораблі на Чорному морі підняли українські прапори та стали на службу Українській Державі. Було це дня 29 квітня 1918 року.

ІДЕ ВЕСНА

П і ж м у р к и — дитяча гра: одна дитина із зав'язаними очима ловить інших.

„К и ц і” — пупляшки на деревах, що з них опісля розвинуться листки.

ВЕСНЯНЕ СВЯТО

Д я т е л — птиця, що живиться комашками. Видобуває їх з-під кори дерев. Тому мусить її розломити спершу своїм міцним дзьобом. В лісі чути здалека, як дятел стукає.

С к а т е р т ь — настільник, сервета на стіл.

З а п а с к а — фартушок.

К а з а н о к — металевий горщик.

П е л ю с т к и — барвисті листочки, що з них складена квітка.

Д з в і н к и — назва квіток, що справді подібні до дзвінків.

СВЯТИЙ ЮРІЙ

Святий Юрій — то був римський вояк, що віддав своє життя за Христову віру. Запорозькі козаки, а також і сьогоднішні пластуни вибрали собі його своїм опікуном - патроном. Його свято святкуємо дня 6 травня,

і в той час звичайно пластуни палять першу весняну ватру. Є також переказ, ніби Святий Юрій вбив лихого змія, якого ніхто інший не зміг перемогти.

У ТРАВНІ

У давніх українських побожних переказах, говориться часто, ніби Божа Мати, коли ще жила на землі, одягалася так, як і кожна українська жінка; отже носила на голові хустку-перемітку. Виконувала теж всі ті праці, що й кожна українська жінка. А в давнину жінки самі сіяли і зривали льон чя коноплі, самі пряли нитки, намотавши прядиво на кужіль, опісля і ткали цюлотно. Клубок ниток, що ним перетикали основу, був схований у маленькій коробці - „човнику”.

Покров — то широка вишивана лента. На образах часто малюють Божу Матір, як Вона хоронить людей цим покровом від зла.

У СВЯТО МАТЕРІ

Друга неділя травня — то в цілому світі День Матері. Тоді діти дякують своїм Мамам за любов та працю, приносять їм квіти й дарунки та виручають у домашній праці.

ЗЕЛЕНІ СВЯТА

Зелені Свята — п'ятдесятій день після Великодня, то пам'ятка Зіслання Святого Духа на Апостолів, велике церковне свято. У цей день, за давнім українським звичасм, прикрашуємо зеленню хати та церкву. Також є гарний звичай поминок, на яких моляться за всіх, хто згинув в бою за волю України.

ТРИ КАРТИНИ

Тут говориться про Симона Петлюру, Євгена Коновальця та Романа Шухевича, що його звали Тарасом Чупринкою. Всі три були славні українські полководці, боролися проти ворогів, щоб здобути волю Україні. Тому, що вороги боялися їх дуже, а не змогли знищити їх у чесному бою, повбивали їх скрито, із засідки: Симона Петлюру в Парижі 1926 року, Євгена Коновальця в Роттердамі 1938 року, а Романа Шухевича в Білгородці біля Львова в 1950 році. Всіх їх трьох згадуємо в місяці травні, при нагоді Зелених Свят.

О с л а в а — річка на Лемківщині, у Західній Україні.
Д і н — велика ріка на сході України.

КНЯГИНЯ ОЛЬГА

Княгиня Ольга, дружина князя Ігоря, бабуня великого князя Володимира, що охрестив Україну; вона перша із київських князів прийняла християнство. Тоді в Києві було вже багато християн і навіть була церква Святого Іллі. Але більшість людей на Русі - Україні були ще погани, а їх священники-жерці складали жертви божкам, особливо ж найгрізнішому, богові грому Перунові.

ЖНИВА

В Україні росте багато збіжжя, бо земля чорна й добра. Кожне стебло збіжжя має на верху колосок, а в колоску зерно. Зерно мелють в млині на муку та печуть з неї хліб. Збіжжя доспіває в середині літа і тоді настає час жнив. Давніше збіжжя жали серпами. Вижає збіжжя в'язали перевеслами у снопи та складали в копи, щоб просохло.

Тому, що жнива то час найважчої роботи в році, після їх закінчення справляли „обжинки”; дівчата плели вінок з колосся для вибраної найкращої „княгині”, співали та бавилися.

ДИВНА МАНДРІВКА

Ес кі м о с и — монгольський нарід, що живе далеко на півночі, де вічні сніги.

В е р б л ю д — великий звір з одним або двома горбами на плечах, що на ньому їздять через пустиню.

Х а р а к т е р н и к — так називають у старих переказах відважного козака, що знав якісь чари, щоб ворожі стріли й кулі оминали його.

Г р а н і т — дуже твердий та тривкий камінь.

Д р о б е н я т а — очайдушки, карлики.

ЄВШАН - ЗІЛЛЯ

Євшан — або полин, зілля, що росло у степах України. Давні літописці записали, ніби євшан має такий чарівний запах, що хто його понюхає, пригадає собі свою батьківщину, хоч би її зовсім вже забув.

ОСІННЮ

Осіню дозрівають червоні ягідки горобини. З піль позбирали вже все збіжжя, осталася тільки колюча стерня. Тоді теж малесенькі павучки снують тонку і блискучу павутину, таку легеньку, що вона літає у повітрі.

А що місяць жовтень призначений на почитання Божої Матері, то люди склали переказ, ніби то Вона ходить невидна стернями і пряде це павутиння. Так, як

колись пряли нитки, навиваючи їх на особливо виточений патик-веретено. Кажуть, що з цих ниток Мати Божа шие опісля сорочки бідним дітям.

МИЙ ВІРШ — ОСІНЬ ІДЕ — ЗОЛОТІ ЛИСТКИ КРІС

Дня 1-го листопада 1918 року українці перебрали владу у Львові, що досі належав до Австрії. Сталось то ніччю, так, що ніхто й не знав, аж ранком всі побачили наш синьо-жовтий прапор на вежі міської ратуші. Так було в усіх містах Галичини.

Та того ж дня поляки почали боротьбу проти українців. Найбільше вславилися у боях проти поляків Українські Січові Стрільці. Вони носили шапки-мазепинки, такі, як колись носили козаки словного гетьмана Івана Мазепи. Часто помагали Стрільцям і малі українські діти, яким не раз легше було непомітно для ворога прокрадатися, куди треба було.

Всі українці згадують ці події кожного року в листопаді. Про них склали багато оповідань та пісень.

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ НАШ ВЛАДИКА

Митрополит Андрей Шептицький був Головою Української Католицької Церкви у Львові від 1900 року аж до своєї смерті 1944 року. Всі українці любили його, а навіть вороги мусіли шанувати. За його великі добрі діла Церква тепер проводить заходи, щоб проголосити його святим.

ЗМІСТ:

	Стор.
Передмова	1
З Новим Роком	3
Різдвяна подорож	4
Зірка	6
Різдво	8
Новацьке Різдво	10
Двадцять друге січня	12
Дідусь і Ромчик	14
Січневий вітер	16
Майдан Софії	18
Молитва	20
Ользі Басарабовій	21
Леся Українка	22
Як сонечко вставало	23
Народний одяг	24
Портрет Тараса Шевченка	26
Тарас Шевченко	27
Юрчик	31
Писанка	33
Великдень	35
Великодні дзвони	36
Іде весна	37
Весняне свято	38
Молитва Маркіяна	40
Зашуміли води	42
Святий Юрій	44
У травні	46
Вечір	47

У свято Матері	48
Зелені Свята	49
Три картини	50
Вакації	52
Гори, гори, вогнику!	53
Княгиня Ольга	55
Жнива	56
Там, далеко	57
У школу	59
Заяча школа	61
Дві книжки	62
Дивна мандрівка	63
Євшан-зілля	64
Осіню	67
Діти - дітям	68
Мій вірш	70
Осінь йде	71
Золоті листки	72
Кріс	74
Митрополит Андрей Шептицький	75
Наш Владика	78
Зайчик	80
В навечер'я Святого Миколая	81
Пояснення	83

Стор.

